

Diflufenikan - luring i vattenmiljön

Högst halt av DFF uppmäts under senare delen av hösten, då också flest bekämpningar görs. Foto: Tilla Larsson

Säkert växtskydd startade och bedrev en kampanj kring diflufenikan 2018-2020. Den gick ut på att påverka lantbrukare att genom ändrat beteende minska förekomsten i vattendrag av diflufenikan (DFF), ett verksamt ämne i flera ogräsmedel. Genom fältvandringar, rådgivning, ogräsbrev och faktablad har vi informerat och debatterat. Att begränsa användning och minska förekomsten är fortsatt viktigt och det ser ut som att det har lyckats.

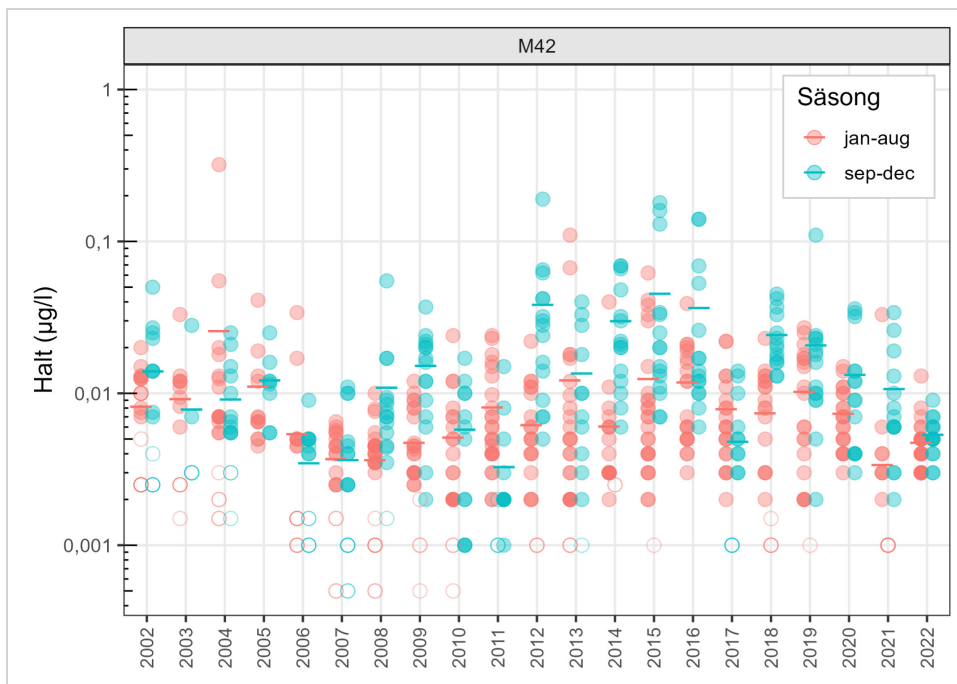
Vilka slutsatser kan vi dra?

- Medvetenheten kring problematiken har ökat och informationen har nått ut.
- Årsmånsvariationerna ger utslag i mätvärdena men de senaste åren har mätvärdena legat på en lägre nivå trots stor höstsådd.
- Under 2018, 2019 och 2020 uppmättes halter av DFF som låg över bedömningsgrunden i de ytvattenprover som togs inom den nationella miljöövervakningen i Skåne. Frågan uppstod då om kampanjen varit för- gäves men också en diskussion om att det tar tid att nå ut med information och få genomslag för den.
- Hösten 2021 och 2022 har medelhalterna av DFF legat vid eller under bedömningsgrunden i de ytvattenprover som tagits inom den nationella miljöövervakningen i Skåne. Den höstsådda arealen var relativt stor dessa år och det är glädjande att halterna ändå är låga.
- Om arealen som behandlas med DFF hålls på en måttlig nivå bidrar det till att halterna i vattendragen inte överstiger värdet för bedömningsgrunden.

Vad kan vi göra mer?

Vi försöker, med hjälp av resultat från den nationella miljöövervakningen, dra slutsatser kring vilka åtgärder som krävs för att stabilt få ner halterna under bedömningsgrunden. Det värdet är satt med tanke på risk för påverkan på vattenlevande organismer och är för DFF 0,01 µg/l. Det gäller att inte slå sig till ro utan att fortsätta använda DFF på ett återhållsamt sätt!

Vi måste ha en låg användning, särskilt i de känsligaste områdena i södra Sverige. Det som gäller är låg dos, men också att låta bli att använda DFF på delar av den höstsådda arealen där användningen är störst. I södra Sverige är det främst aktuellt på fält som sås under den senare delen av hösten, men även på fält med förhållandevis lågt ogrästryck överlag. Från ogräs- och resistenssynpunkt är inte detta en optimal lösning, men verkligheten är att halterna i vattendragen måste hållas på en låg nivå för att vi ska kunna fortsätta ha tillgång till DFF.

Diagrammet visar halterna av diflufenikan i ytvatten i området för miljöövervakning i Skåne mellan 2002 och 2022. De blågröna prickarna visar halterna av diflufenikan från september till december och de röda prickarna från januari till augusti. Halterna på hösten har som regel varit högre än halterna på våren. Det lilla strecket på de färgade prickarna visar medelvärde.

Om vi ska försöka dra någon slutsats av skillnaderna mellan åren från övervakningsområdet i södra Skåne så verkar det vara rimligt att behandla cirka 20 procent av den totala arealen med motsvarande 0,1 l/ha av DFF-produkt (500 g/l), men inte 30–50 procent. För många lantbrukare innebär det helt enkelt att inte hela arealen höstspannmål kan behandlas med DFF. Åren med högst värden i vattendragen har också en stor andel av arealen behandlats. Under år med låga halter har generellt en lägre andel av arealen behandlats.

Det är på hösten som de högsta halterna uppmäts i ytvattnet. (se bild). **Att minska framför allt höst-användning förväntas därför vara viktigast för att halterna ska gå ner till en acceptabelt låg nivå.**

Framtiden

Den sålda mängden produkter med DFF i Sverige och den behandlade arealen i den berörda regionen ser ut att ha minskat 2021 och 2022. I analyserna av ytvattenprover har halterna minskat och varit under eller kring bedömningsgrunden 2021 och 2022. Det är flera olika faktorer som påverkar halterna och det är svårt att dra för stora slutsatser men det är ett glädjande resultat.

Det är tydligt att medvetenheten och engagemanget kring att minska ytvattenhalterna är stort och att det finns en potential till förändring. Det ska vi ta med oss i det fortsatta arbetet!

Vi måste alla hjälpas åt för att även i fortsättningen hålla nere förekomsten av diflufenikan i vattendragen. Annars blir det svårt att långsiktigt kunna ha kvar diflufenikan som ett alternativ i ogräsbekämpningen!

Åtgärder för att minska risken för diflufenikan i vattendrag

- Sätt som mål att inte behandla mer än 20 procent av din odlade areal med DFF årligen.
- Flytta, om möjligt, behandlingen med DFF till våren.
- Sänk dosen! Även doser ner mot 0,05 l/ha (DFF-produkt, 500 g/l) har effekt på känsliga ogräsarter om tidpunkten är den rätta.
- Håll de skyddsavstånd som finns bestämda.
- Reducera avdriften till ett absolut minimum.
- Anlägg skyddszoner i erosionsutsatta områden.

Tänk på:

- Var extra återhållsam med bekämpning med DFF på lerjordar med makroporer och tendens till sprickbildning som snabbt transporterar nederbörd och partiklar till dränering ut i vattendrag.